

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Dominiky Cabicarové *Koncept populismu a analýza politiky Silvia Berlusconiho*

Formální stránka práce

Předložená práce má 72 stran. Text práce se skládá ze dvou kapitol, které jsou dále členěny na podkapitoly, a úvodu a závěru. Členění textu je logické a přehledné. Autorka správně cituje a uvádí bibliografické odkazy. Práce je psána srozumitelným a čtivým jazykem a v jejím textu se nevyskytují hrubé chyby, překlepy, anakoluty atd. K formální stránce práce tak nemám žádných výhrad.

Obsahová stránka práce

Kolegyně Cabicarová si jako téma své diplomové práce zvolila rozbor pojmu populismu a jeho aplikaci na politický fenomén Silvia Berlusconiho, což je téma nepochybně aktuální. Samotný argument práce je rozdělen na dvě části. V první části autorka analyzuje pojem populismu, zabývá se jeho definicemi v současné politické teorii, jeho vztahem k demokracii a podmínkami jeho vzniku. Z tohoto rozboru poté vyvodí jakýsi minimální ideální typ populismu skládající se z těchto komponent (idealizovaný a homogenní lid, lidová nedůvěra vůči elitám, charismatický vůdce, majoritářské pojetí demokracie zdůrazňující přímé jednání na úkor procedur).

V druhé části se autorka pokouší aplikovat tento pojem populismu na politickou trajektorii Silvia Berlusconiho. Autorka přitom věnuje pozornost nejenom Berlusconiho životnímu příběhu a příběhu *FI*, ale nezapomíná také na další populistické subjekty na italské politické scéně (*LN* a *MS*). V závěru autorka dochází k tomu, že Berlusconiho politická dráha vykazuje, i přes svou pragmatičnost, významnou shodu s výše uvedeným pojetím populismu.

Argumentace práce svědčí o pečlivosti a zaujetí autorky, která pracuje s rozsáhlou, aktuální a relevantní literaturou. Přesto je v práci několik momentů, u nichž je potřeba se zastavit.

1. Výklad teorií populismu a následná práce s nimi nepůsobí zcela přesvědčivě. Autorka referuje o velkém množství teoretických přístupů k populismu, ale nemohu se ubránit dojmu, že tyto definice často pouze klade vedle sebe, aniž by s nimi dále adekvátně pracovala. Například kapitola 2.2. začíná Panizzovou trichotomií přístupů ke studiu populismu a poté následuje cca 9 rozličných definic populismu, u kterých autorka vůbec nereflektuje, zda by náhodou nebylo možné je postupně zařadit do jednotlivých Paniozzových rodin. Podobná situace se opakuje i v kapitole o vztahu populismu a demokracie.

2. Je možné, že z toho vyplývají i další nekonzistentnost v pojmu populismu, který autorka používá. Autorka například tvrdí, že populismus je politickou ideologií, strategií, diskursivním stylem a rétorikou (s. 62). Problém je ovšem v tom, že ideologie, strategie, rétorika či diskursivní styl označují nesourodé věci (Pokud ovšem nepřijmeme specifické ontologické

stanovisko.) Tato nejednoznačnost v pojetí populismu se prohlubuje, když autorka hovoří o sociálních a politických předpokladech populismu. Takovýto způsob definování populismu pak populismus chápe jako epifenomén, který je důsledkem konkrétních sociálních, historických, politických atd. podmínek, což je ovšem neslučitelné nebo obtížně slučitelné s populismem jako rétorikou či diskursivním stylem. Právě jedna z výhod pojetí populismu jako rétoriky, strategie atd. spočívá v tom, že umožňuje tento fenomén oddělit od konkrétních sociálních podmínek a vysvětlit tak jeho zarážející všudypřítomnost.

3. Autorka hovoří o Berlusconi jako o „postmoderním populismu“, ale tento pojem nikde nevysvětluje. Pouze v závěru tvrdí, že Berlusconi „(n)abídl postmoderní alternativu, která by nahradila tradiční vztah mezi občanem a politikou prostřednictvím nových globálních médií a vytvořil naprosto nový typ politické strany, vedené spíše podle obchodního modelu a vzoru firmy s velmi volnými strukturami.“ (s. 63) Přiznám se, že nerozumím tomu, co je na tomto modelu specificky postmoderního.

I přes uvedené výtky lze práci považovat za kvalitní počín, v němž autorka prokázala svoji obeznámenost s italskou politikou a základními koncepcemi populismu. Z toho důvodu také nelze jinak, než práci doporučit k obhajobě s hodnocením **velmi dobře**.

V Praze, 4. 9. 2013

Mgr. Jan Bíba, Ph.D.